

Centrum Komunikacji

dla Osób z Niepełnosprawnościami

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Regionalne Centrum Komunikacji w Białymstoku jest częścią Centrum Komunikacji Osób z Niepełnosprawnościami.

To pilotażowy projekt partnerski realizowany przez:
Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej
Polski Związek Głuchych
Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

Dane projektu:

FERS.03.05-IP.06-0001/24

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Priorytet FERS.03 Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami Działanie 3.5 Lepsza komunikacja dla osób z niepełnosprawnościami

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami

Od 20 kwietnia w Polsce działa
16 Regionalnych Centrów Komunikacji (**RCK**).

Podczas testowania usług przygotowujemy
rozwiązania systemowe.

Trwają prace nad koncepcją funkcjonowania Centrum
Komunikacji po zakończeniu projektu.

Tak by wypracowane rozwiązania stały się trwałym
elementem systemu wsparcia osób z
niepełnosprawnością w Polsce.

Polski Związek Głuchych 80 lat działalności

Polski Związek Głuchych (PZG) to **największa i najstarsza organizacja pozarządowa w Polsce**, - powstała w 1946 r. i działa nieprzerwanie od 80 lat.

Zrzesza **osoby głuche, słabosłyszące oraz ich rodziny**, integrując środowiska osób z niepełnosprawnością słuchu.

Posiada **240 placówek na terenie całego kraju**, poradni, ośrodków rehabilitacji i wsparcia osób głuchych, punktów logopedycznych, Centrów Polskiego Języka Migowego.

5 858
członków
+
8 081
beneficjentów

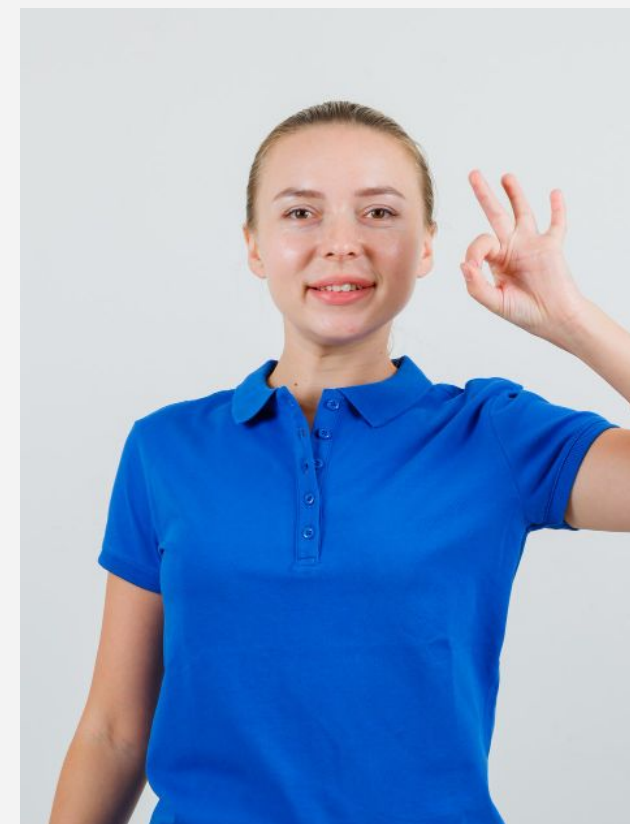
15
oddziałów
+
240
placówek

Misja i cele działalności

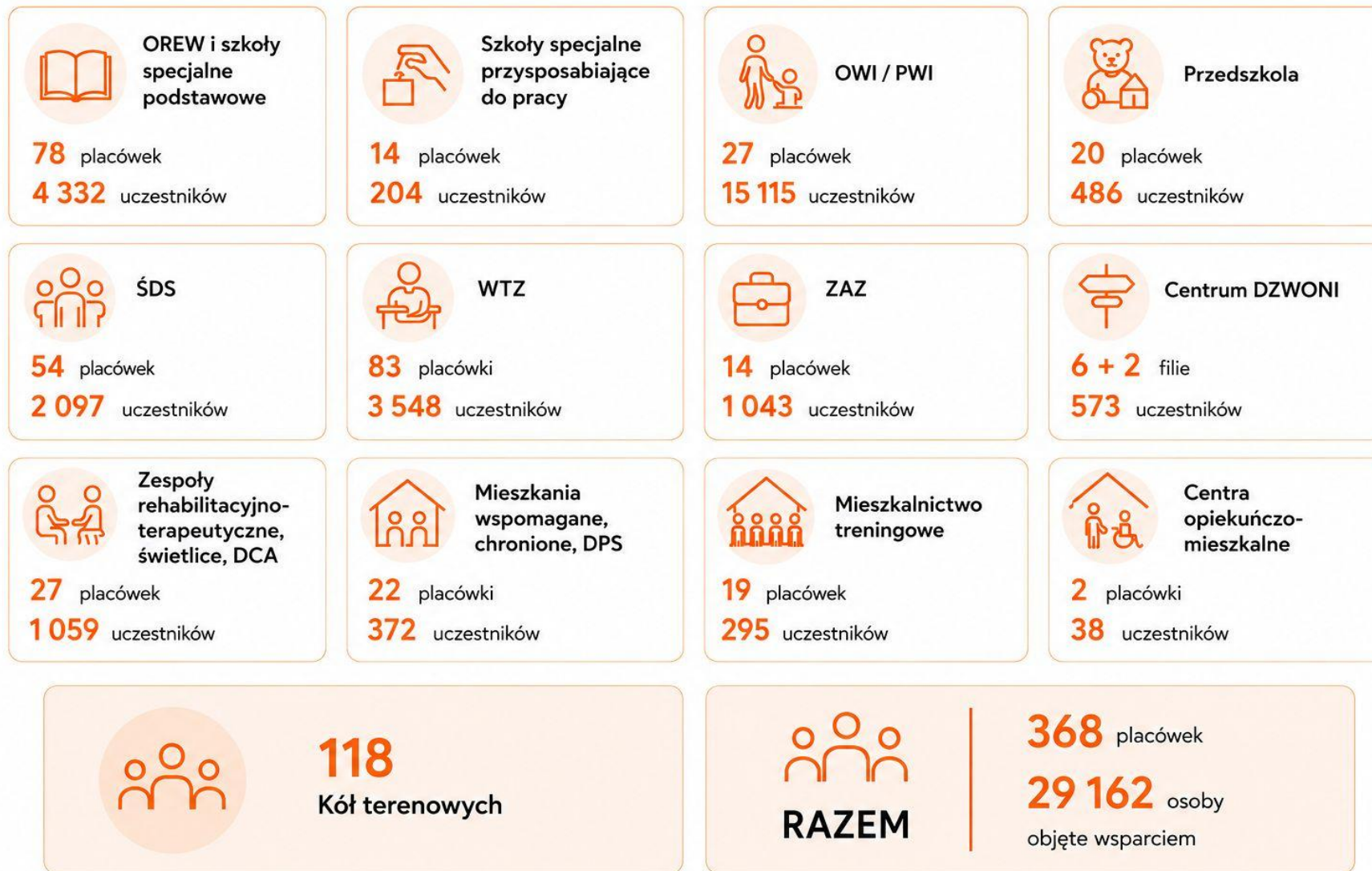
- **Pomoc życiowa:**
wspieranie osób z niepełnosprawnością słuchu we wszystkich sferach życia codziennego.
- **Równouprawnienie:**
działanie na rzecz likwidacji barier komunikacyjnych, architektonicznych i społecznych.
- **Popularyzacja PJM**
upowszechnianie i obrona statusu Polskiego Języka Migowego (PJM).

Główne obszary wsparcia

- **Tłumaczenia:**
organizowanie i zapewnianie tłumaczy Polskiego Języka Migowego (PJM).
- **Rehabilitacja i wsparcie:**
prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia z programami rehabilitacji słuchowej.
- **Doradztwo zawodowe:**
pomoc w poszukiwaniu pracy, dostosowywaniu stanowisk pracy.

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną - 63 lata doświadczeń

Dlaczego Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami?

Dostęp do komunikacji i informacji to prawo każdego człowieka (art. 9 i 21 Konwencji).
To droga do niezależnego życia.

W Polsce od 2019 roku obowiązuje ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Dotyczy ona działania podmiotów publicznych.

Polska musi zapewnić dostępność informacyjno-komunikacyjną dla osób ze szczególnymi potrzebami również w innych sferach życia.

Źródło: **Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami**,
Barbara Ewa Abramowska,
dr. Monika Zima-Parjaszewska, 2023

PSONI rzecznikiem AAC i ETR

PSONI jako pierwsze w Polsce wydało publikację przygotowaną w tekście łatwym do czytania i zrozumienia (ETR). Od ponad 20 lat prowadzi Bibliotekę Self-adwokata.

PSONI przygotowało pierwszy standard AAC w Polsce w projekcie „Aktywni Niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”.

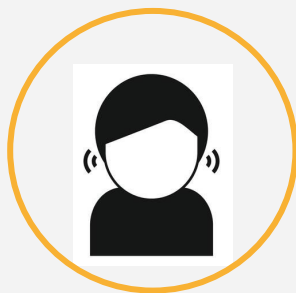
Źródło: Standardy tekstu łatwego do czytania i zrozumienia. Rekomendacje dla języka polskiego, Barbara Ewa Abramowska, Elka Grądział, Karolina Makowiecka, Monika Szabła, Aleksandra Sztajerwald, Marta Walewska, Agnieszka Żyta, Sławomir Mirski, 2025

Skala potrzeb komunikacyjnych osób z niepełnosprawnością słuchu i/lub wzroku

ok. 50 tys.

osoby Głuche
(dane PZG)

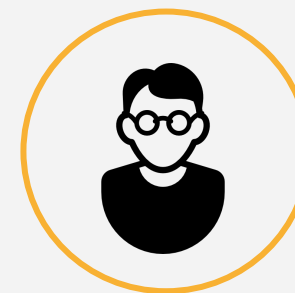
ok. 890 tys.

osób z wadą słuchu
(GUS)*

ok. 100 tys.

osób całkowicie
niewidomych

ok. 1,8 mln

osób z różnymi
dysfunkcjami
wzroku

*Raport na temat Stanu Zdrowia Ludności Polski w 2014r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016, s. 113,

Wzrost liczby OzN z niepełnosprawnościami słuchu i wzroku - wyzwanie dla systemu opieki

38%

**przewidywany udział osób starszych
w polskim społeczeństwie w roku 2060 r.,
wzrost o 50% vs. 2026 r.**

Starzeniu się społeczeństwa towarzyszy wzrost liczby osób z dysfunkcjami słuchu i wzroku.

Współczesny styl życia silnie oddziałuje na przyrost pacjentów z problemami słyszenia i widzenia.

**zanieczyszczenia
hałasem
i głośne słuchanie**

**zanieczyszczenia światłem
i nadużywanie ekranów**

Osoby głuche i słabosłyszące

- posługują się **polskim językiem migowym**,*
- potrzebują wsparcia tłumacza w załatwianiu codziennych spraw i **w pełnym rozumieniu dokumentów** w języku polskim,
- wspierają się w komunikacji **transkrypcją mowy w czasie rzeczywistym**.

*ok. 50 tys. 100 tys. osób w Polsce (dane PZG)

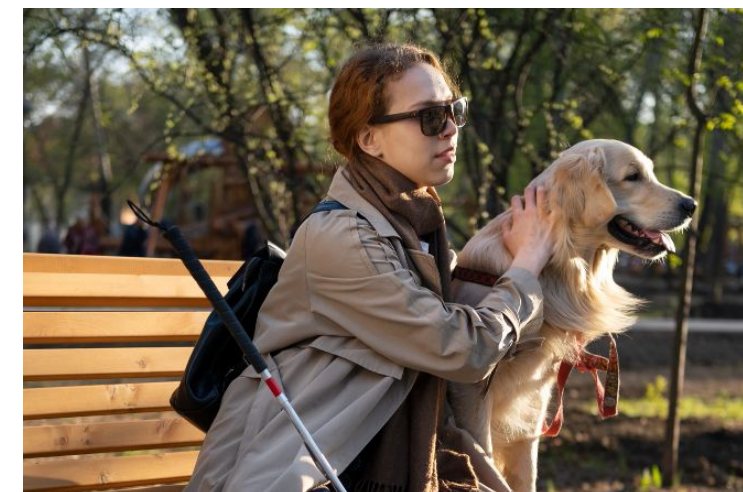
Osoby niewidome i słabowidzące

- posługują się **alfabetem Braille'a**,
- korzystają z **czytników ekranów i technologii asystujących**,
- potrzebują adaptacji **tekstów na pliki dźwiękowe** (audio).

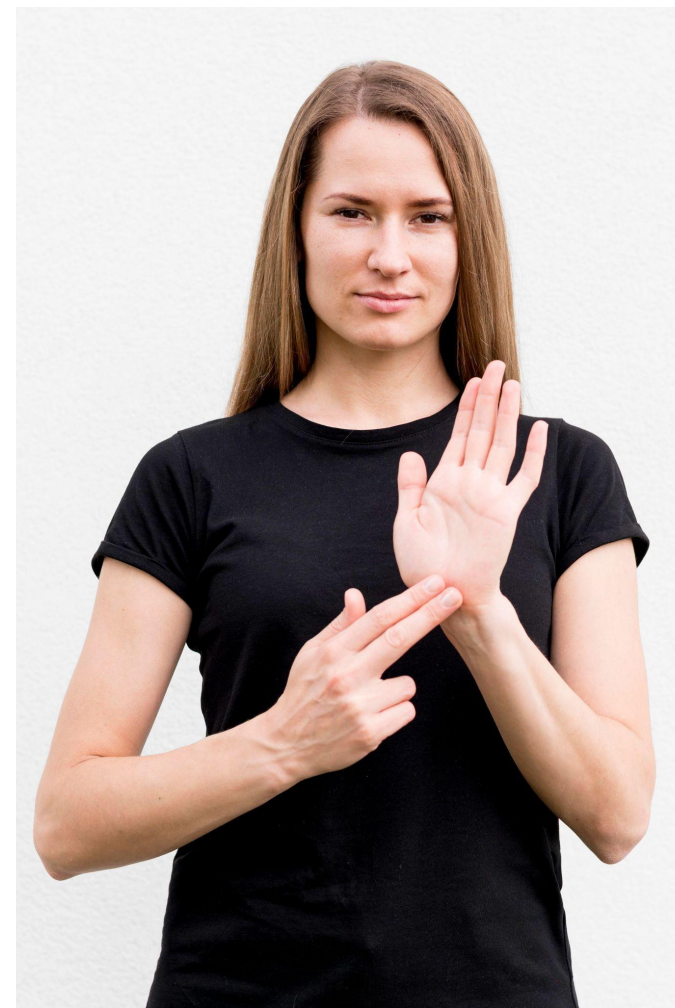
Osoby głuchoniewidome

- wymagają wsparcia tłumacza przewodnika,
- potrzebują specjalistycznych metod komunikacji (SKOGN).

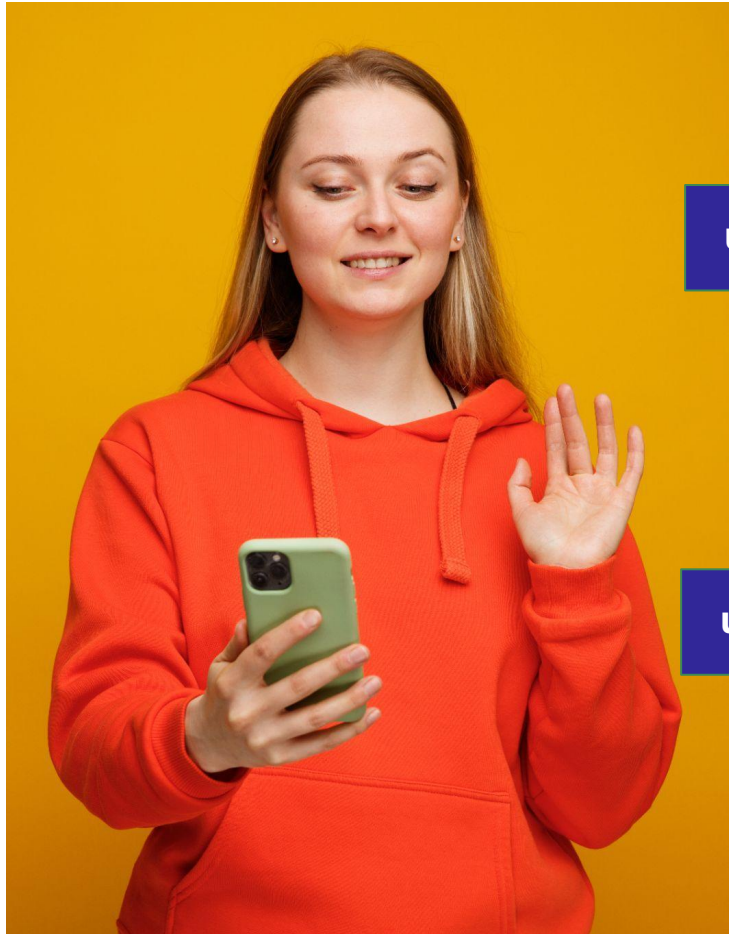

Katalog i forma świadczenia usług dla osób głuchych i słabosłyszących

- 1 usługa **SOS**
online
- 2 tłumaczenie z i na PJM **do 30 minut**
online
- 3 tłumaczenie z i na PJM **od 30 minut do 2 godz.**
online
- 4 transkrypcja mowy na tekst **do 30 minut**
online
- 5 tłumaczenie z i na PJM **do 30 min.**
stacjonarnie w RCK
- 6 tłumaczenie z i na PJM **od 30 minut do 2 godzin**
stacjonarnie poza RCK
- 7 tłumaczenie dokumentów **tekstowych na PJM**
zdalnie zamawiana
- 8 tłumaczenie **nagrań w PJM na dokument tekstowy**
zdalnie zamawiana

Dostęp do usług dla osób głuchych i słabosłyszących

Usługi podzielone są na dwie kategorie pod kątem dostępu: bez zamawiania i na zamówienie.

usługi bez zamawiania

- usługa SOS online,
- tłumaczenie z i na PJM do **30 min. online**,
- transkrypcja mowy na tekst **do 30 min. online**
- tłumaczenie z i na PJM do **30 min. stacjonarnie w RCK**

usługi zamawiane

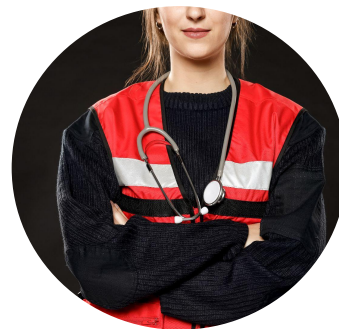
- tłumaczenie z i na PJM od **30 min. do 2 godz. online**,
- tłumaczenie z i na PJM od **30 min. do 2 godz. stacjonarnie poza RCK**,
- tłumaczenie **dokumentów tekstowych na PJM** zdalnie,
- tłumaczenie **nagrań PJM na dokument tekstowy** zdalnie.

Usługi bez limitu dla osób głuchych i słabosłyszących

**Jesteśmy wsparciem w sytuacji
ratowania zdrowia i życia.
Wspieramy w codziennych sprawach.
Bez limitu.**

W każdej nagłej sytuacji oferujemy tłumaczenie
PJM, online lub stacjonarnie,
bez potrzeby zamawiania usługi.

Dzięki temu zapewniamy bezpieczeństwo
w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia
oraz możliwość załatwiania bieżących spraw.

Usługa
SOS online

bez limitu

Tłumaczenie
do 30 min. online

bez limitu

Tłumaczenie
do 30 min. w RCK

bez limitu

Usługi limitowane dla osób głuchych i słabosłyszących

Wsparcie w kompleksowych sprawach dla jak największej puli Osób.

W ramach CK oferujemy usługi wymagające większego zaangażowania czasowego tłumacza. Dzięki limitom miesięcznym, umożliwiamy większej liczbie osób skorzystanie z zamawianych usług.

Tłumaczenie
od 30 min.
do 2 godz. online

Tłumaczenie
od 30 min. do 2
godz. poza RCK

Tłumaczenie
dokumentów tekstowych
na PJM

**do 3 razy / mies.
do 5 stron / dokument**

Tłumaczenie
nagrań PJM
na plik tekstowy

**do 3 razy / mies.
film do 5 min.**

łączny limit dla obu usług do 8 godz. / mies.

Katalog, forma świadczenia i dostępność usług dla osób głuchoniewidomych

usługa tłumacza-przewodnika do 60 min.

- stacjonarnie w RCK
- bez zamawiania

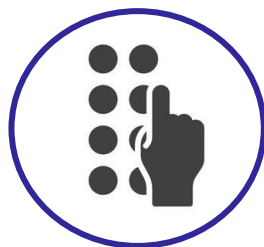
-
- łączny limit dla obu usług do 12 godz. / mies.

usługa tłumacza-przewodnika od 60 min. do 4 godz.

- stacjonarnie poza RCK
- zamawiana

przygotowanie dokumentów w alfabecie Braille'a

- zdalnie
- zamawiana
- limit do 3 dokumentów / mies.
- do 5 stron na dokument
- realizacja do 14 dni roboczych

nagranie tekstu w pliku dźwiękowym

- zdalnie
- zamawiana
- limit do 3 dokumentów / mies.
- do 5 stron na dokument
- realizacja do 5 dni roboczych

przygotowanie dostępnych dokumentów w formie doc. lub pdf.

- zdalnie
- zamawiana
- limit do 3 dokumentów / mies.
- do 5 stron na dokument
- realizacja do 5 dni roboczych

Aplikacja Centrum Komunikacji

Przełomowa innowacja do zamawiania usług

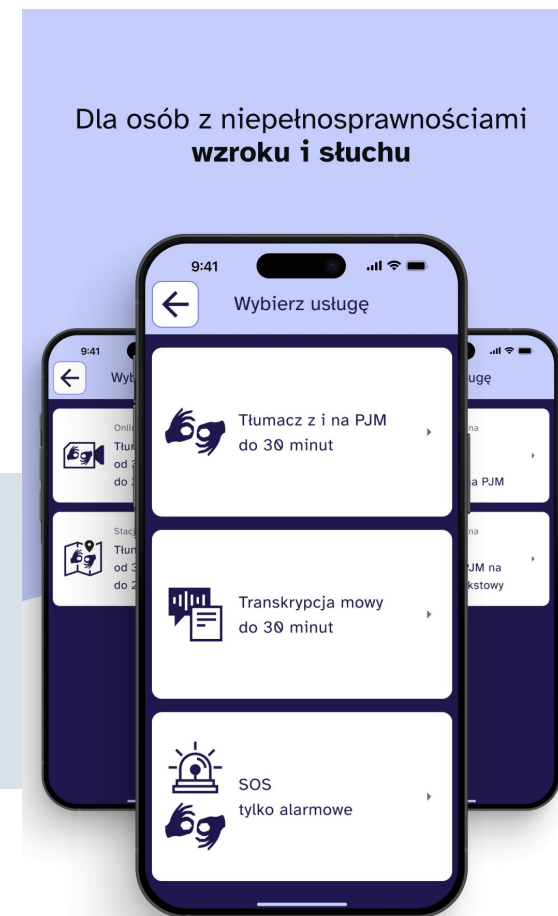

Dostęp do usług w zasięgu ręki

Na potrzeby świadczenia usług w Pionie I i III powstała **Aplikacja Centrum Komunikacji**.

Jest to **pierwsza w Polsce aplikacja stworzona do kompleksowego wsparcia komunikacyjnego osób z niepełnosprawnościami** - w szczególności osób głuchych, słabosłyszących, głuchoniewidomych, niewidomych i słabowidzących.

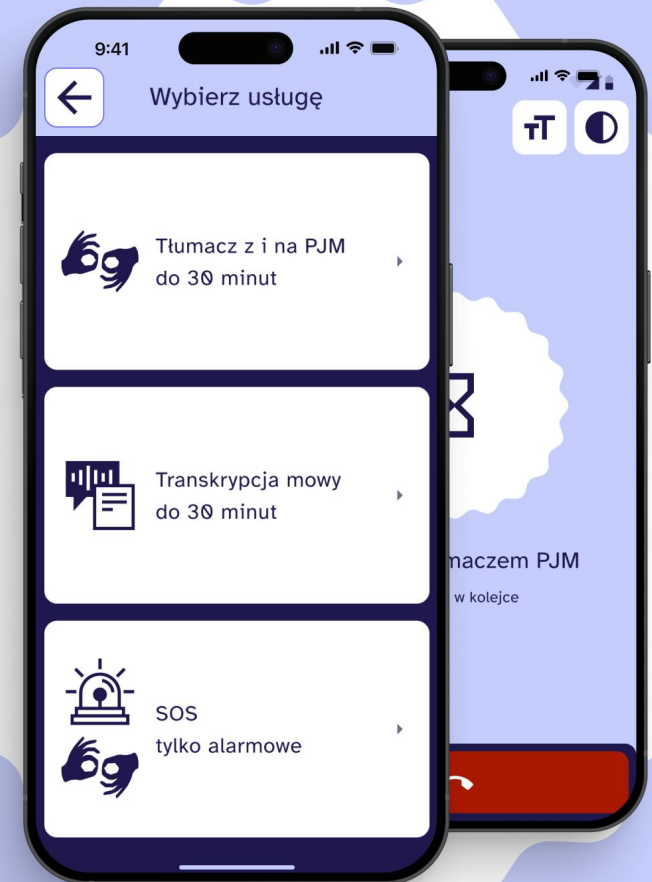
Pozwala na łatwy kontakt w czasie rzeczywistym z osobami słyszącymi, dzięki zdalnemu połączeniu z tłumaczami polskiego języka migowego oraz specjalistami ds. transkrypcji mowy. Aplikacja umożliwia również zamawianie usług tłumaczeniowych i dokumentów dostępnych.

Dzięki usługom w Aplikacji CK

- wspieramy w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia oraz codziennych sprawach
- włączamy do społeczeństwa

Tłumacz PJM oraz **transkrypcja mowy** zawsze pod ręką

Diagnoza realnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami

System Centrum Komunikacji **gromadzi dane na temat realizowanych i zamawianych usług**. Dzięki temu możliwe jest sprawdzenie, które z nich cieszą się największą popularnością oraz jakie potrzeby tłumaczeniowe dominują w danych regionach.

Rekomendacje rozwoju projektu, potwierdzone praktyką

Statystyki staną się podstawą do opracowania adekwatnych rekomendacji pod przyszłe rozwiązania systemowe - sprawdzonych w praktyce, w całej Polsce, na dużej próbie użytkowników, zebranych przez 2 lata trwania projektu.

Tekst łatwy do czytania i zrozumienia (tekst ETR)

Tekst łatwy do czytania i zrozumienia (tekst ETR) jest odpowiedzią na potrzeby **dostępu do informacji**, m.in. osób z niepełnosprawnością intelektualną.

To **sposób opracowania informacji**, obejmujący zarówno:

- dobór słów, sposób formułowania zdań,
- jak i kompozycję tekstu, rodzaj i rozmiar użytej czcionki, użycie odpowiednich ilustracji lub symboli,
- zgodnie z Europejskimi Standardami tekstu łatwego do czytania i zrozumienia.

Tekst ETR musi **skonsultować** przynajmniej jedna osoba z niepełnosprawnością intelektualną.

 Biblioteka self-adwokata

Badanie u lekarza rodzinnego

Lekarz zapyta Cię jak się czujesz.
Powiedz dokładnie czy coś Cię boli. Potem lekarz Cię zbada.
Lekarz przyłoży do Twojej skóry **stetoskop**.
Stetoskop to słuchawki lekarskie. Przez te słuchawki lekarz słyszy jak pracują Twoje serce i płuca.

Lekarz zbada Ci **ciśnienie krwi**.
Musisz podciągnąć rękaw bluzki do góry.
Wtedy lekarz założy Ci na rękę **aparat do mierzenia ciśnienia**.
W czasie badania ciśnienia nie można rozmawiać.
Lekarz może poprosić Cię żebyś stanął na wadze.
Sprawdzi czy Twoja waga jest dobra. Czy jesteś otyły lub zbyt chudy.

4

Usługa ETR

ETR to prosta informacja, z której mogą korzystać osoby o szczególnych potrzebach.

Osoby z niepełnosprawnością
intelektualną i w spektrum autyzmu

Osoby o zróżnicowanych umiejętnościach
czytania i pisania oraz o ograniczonej
znajomości języka

Usługa ETR - szczegóły

Tekst źródłowy obejmuje do 10 stron
(do 1800 znaków ze spacjami na stronę).

Dłuższe teksty są realizowane
po indywidualnym ustaleniu terminu.

Możesz przesłać do RCK **kilka tekstów**
do opracowania w ETR.

W RCK będą powstawały także **teksty ETR**
inicjowane przez HUB Centrum Komunikacji.
Będą to materiały przygotowywane dla szerokiej grupy odbiorców.

W ETR można opracować każdy tekst.

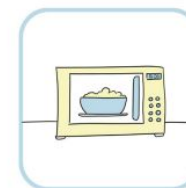
Rodzaje tekstów ETR opracowywanych w RCK

Klienci i klientki usługi ETR mogą zgłosić do opracowania w formacie ETR różne rodzaje tekstów źródłowych m. in:

- **teksty prawnicze** (akt notarialny, fragment kodeksu, umowa, itp.),
- **korespondencja z urzędami,**
- **dokumenty, pisma, formularze, wnioski,**
- **korespondencja osobista,**
- **teksty medyczne** (epikryza, ulotka leku, przygotowanie do badania, zalecenia lekarskie, itp.),
- **teksty edukacyjne, informacyjne,**
- **teksty popularno-naukowe, itp.**

Fale elektromagnetyczne to też:

- **Ultrafiolet.**
Wykorzystuje się go w szpitalu i w specjalnych lampach.
- **Mikrofale.**
Wykorzystuje się je w kuchence mikrofalowej.

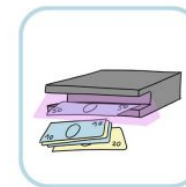
Podział światła

Światło dzieli się na:

- **Podczerwień.**
Podczerwień to światło niewidzialne dla człowieka. Podczerwień wykorzystuje się w medycynie i w noktowizorze. Przez noktowizor widzisz nawet jak jest bardzo mało światła. Prawie w ciemności.

- **Ultrafiolet.**
Ultrafiolet to światło niewidzialne dla człowieka. Ultrafioletu używa się w urządzeniach w szpitalach. Są też specjalne lampy ultrafioletowe. Za ich pomocą możesz sprawdzić czy pieniądze są fałszywe.

Tekst ETR - znaczenie

Tekst łatwy do czytania i zrozumienia to narzędzie dostępności informacyjno-komunikacyjnej.

Umożliwia **komunikowanie się i bycie informowanym**.

Wpływa na realizację **wszystkich praw człowieka**, w tym:

- **społecznych** – np. dostępny materiał edukacyjny
- **gospodarczych** – np. dostępna strona internetowa sklepu
- **osobistych** – np. dostępny formularz wniosku o paszport
- **politycznych** – np. dostępna karta wyborcza
- **kulturalnych** – np. dostępny spektakl teatralny, dostępna usługa zakupu biletów w kasie

Aplikacja ETR

Od **marca 2026** roku trwają intensywne prace zespołu **PSONI ds. aplikacji ETR** oraz zespołu firmy Order Group – wykonawcy projektu. Jesteśmy na etapie testowania modelu AI, modelu językowego i interfejsu **aplikacji ETR**.

Interfejs **aplikacji ETR** został już przetestowany w wybranych placówkach WTZ i ŚDS. Odbyły się także **4 spotkania testowe** z przyszłymi użytkownikami.

Po zakończeniu projektu usługi ETR dla klientów indywidualnych będą realizowane głównie przez **aplikację ETR**. Z **aplikacji ETR** będą korzystać także specjaliści opracowujący teksty ETR.

Aplikacja ETR ułatwi dostęp do informacji w tekście łatwym do czytania i zrozumienia.

Odbiorcy usługi AAC

Z usług **AAC** (komunikacji wspomagającej i alternatywnej) mogą korzystać osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, czyli takie, które nie mówią, albo potrzebują wsparcia w komunikowaniu się z innymi ludźmi.

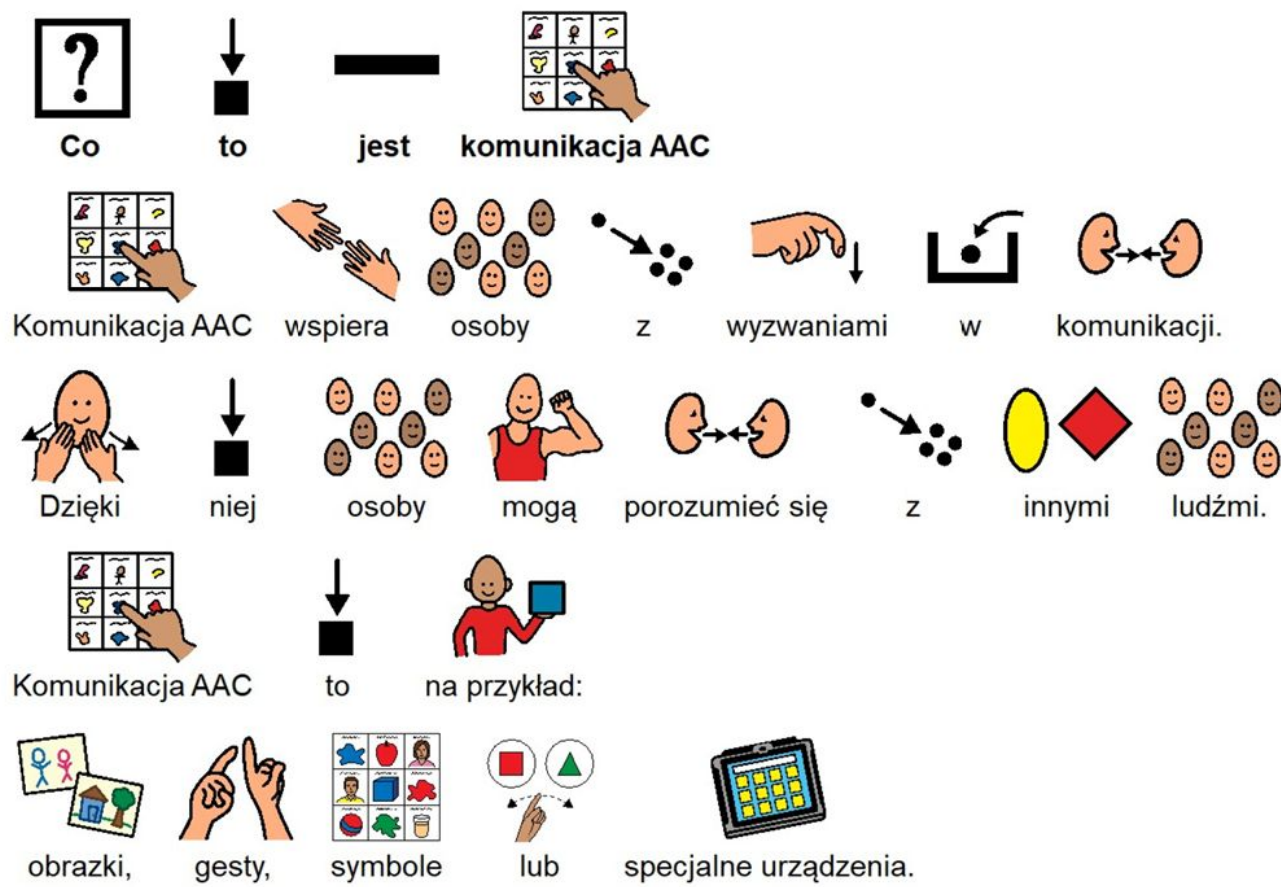
W Regionalnych Centrach Komunikacji wspieramy osoby, które:

- nigdy nie korzystały z usługi AAC,
- w przeszłości korzystały z usługi AAC, ale teraz z różnych powodów nie korzystają,
- korzystają z usługi AAC w ograniczonym zakresie, ale potrzebują większego i bardziej zaawansowanego wsparcia.

Z usługi AAC mogą również korzystać **dzieci**.

Nie jest wymagane orzeczenie o niepełnosprawności.

Przykład AAC

Standardy usługi AAC

W ramach projektu powstały **Standardy Usługi AAC** i **program szkoleń** specjalistów AAC.

Centrum Komunikacji obecnie poza pilotażem świadczenia usługi AAC, skupia się również na szkoleniach specjalistów AAC, których na rynku jest teraz niewystarczająca liczba.

Bardzo ograniczona jest również możliwość korzystania z dobrej jakości usługi AAC lub usługa ta jest bardzo droga.

Zgodnie ze Standardami, usługa AAC powinna:

opierać się na szacunku dla osoby z niepełnosprawnością i jej aktywnym udziale w tworzeniu własnego systemu komunikacji.

być dopasowana do potrzeb, możliwości i codziennego życia danej osoby.

prowadzić do niezależnego życia osoby z niepełnosprawnością.

Przymierzalnia AAC

W Centrum Komunikacji działa Przymierzalnia AAC.

To miejsce, w którym można przetestować różne pomoce komunikacyjne i urządzenia AAC.

W Przymierzalni AAC można wypróbować m.in.:

- komunikatory AAC,
- tablety z oprogramowaniem do komunikacji,
- inne technologie wspomagające komunikację.

Cel Przymierzalni AAC

Sprawdzenie różnych rozwiązań i wybór sprzętu najlepiej dopasowanego do potrzeb użytkownika przed wypożyczeniem lub zakupem.

Ważne

Z Przymierzalni AAC można korzystać podczas spotkania ze specjalistą AAC.

Przetestuj sprzęt AAC przed wypożyczeniem lub zakupem.

Zapraszamy do współtworzenia Centrum Komunikacji dla Osób z Niepełnosprawnościami

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

